

Iskolai szemléltetőeszközök
bemutatója

Dr. Nagy István bemutatja az irányításával készült emberi torzót

A Szegedi Univerzális Ktisz másfél száz terméke között rangos helyet foglalnak el az általános és középiskolai oktatást egyaránt szolgáló szemléltetőeszközök. Huszonhat ország érdeklődik a hazai kereslet mellett emberi, állati és növényi modelleji iránt. Keresettségének egyik magyarázata, hogy évek óta kapcsolatot tart a ktisz szakembereivel a Szegedi Orvostudományi Egyetem néhány professzora, tanára, tudományos munkatársa. Ők ügyelnek tudományos precizitással arra, hogy a korábban csupán könyvek-ből képekkel szemléltető módszereket oktatásunkban főlválthassa a háromdimenziós, térben is tájékoztató, szétszedhető és szigorúan mé-

retarányos modellekkel való szemléltetés. Tegnap délelőtt a Tisza Szállóban a tudomány emberei, a ktisz szakemberei és a kereskedelem képviselői részvételével rendeztek bemutató kiállítással összekapcsolt sajtótájékoztatót. Már ismert cikkeik mellett bemutatatták az elmúlt év új termékeit, az emberi torzókat, bőrünk keresztmetszetének színes, plasztikus modelljét, a világviszonylatban is páratlan, 25 tagból álló általános fejlődéstani modellt. Láthattuk a fogorvosjelöltek számára készült, az állkapocs mozgását vagy rendellenességeit egyaránt demonstráló kis készülékeket.

Versek, képek

Ismét új művészeti alkotásokat párosított az újságíróklubban működő *Művészklub*: hétfő esti foglalkozásán versek hangzottak el a frissiben kitett képek előtt. A verseket két fiatal szegedi költő, *Petri Ferenc* és *Simai Mihály* írta, a képek pedig *Kováts Margit* ecsetel, ceruzája alól kerültek ki. A párosítás szerencsésnek bizonyult, hiszen mind a három alkotót azonos szenvedély, az igazságkeresés fűti, s munkáikban — minden belemagyarázás nélkül — rokonnézetek is fellelhetők. A természethez, illetve a hétköznapok valóságához való erős kötődésük teszi szellemi társakká a bemutatottakat, valamint művészetüknek az a túlfűtöttség, amely valamennyi, általuk feldolgozott témát oly rokonszen-

vessé, szívesen látottá, hallottá tesz. Veress Miklós költő bemutató szavai, valamint a Művészklub vendégeinek hozzászólásai *Petri Ferenc*, *Simai Mihály* és *Kováts Margit* művészetének sok érdekes vonására hívták fel a figyelmet. Az esten részt vett és felszólalt *Papp Gyula*, a városi tanács vb elnöke-lyettese, aki a szegedi festészet mind erőteljesebb megújulását elemzte, amely folyamat — a képzőművészet barátainak öröme — egy modernebb szellem jegyében megy végbe. A Művészklub sikeres és tartalmas foglalkozásán közreműködött a *Minerva Szinpad* két tagja: *Tolnai Mária* és *Novák Zoltán*.

A. L.

Fél évtized — ide-oda?

Tavasz jöttével a melegebb hónapokra gondolunk, s mivel éveink Szegeden futnak el felettünk tünődésünk egyik fontos témája a helyi nyár. A helyi nyár és annak is a legnevezetesebb eseménye, a szabadtéri, amelynek júliusban kezdődő előadás-sorozatáról igazán kellemes az elmélkedés. Józan korban élén, terveket szövögetni kizárólag tudományos alapon szabad, így aztán lekerül a könyvespolcra a nemrégiben kiadott *Színházi Kislexikon*, hogy az abban közölt adatok segítségével kezdődjék meg álmaink felfestése. Mikor is tartottak először előadást a Dóm téren? 1931-ben. Mikortól is váltak rendszeressé a szabadtéri előadások? 1933-tól. És mikor is újították fel a szegedi fesztivált? 1964-ben. Mikor? Nézheto egyszer, vizsgálható kétszer, kontrollálható tízszer, a fellelésztes dátumául akkor is az 1964-es évet jelzi az említett címszógyűjtemény. 1964-et 1959 helyett, amikor is — számtalan doku-

mentumok szerint — először szoltaltak meg valójában az újakezdést jelző harsonák. Egy dolog gondolkodtató el e sajátos dátumtévesztés kapcsán. Az hogy *Hont* Ferencnek, a szegedi fesztivál megalapítójának és első rendezőjének neve nemcsak a szabadtéri játékok 416. oldalán található címszavában meg a kiváló színházi szakember munkásságát ismertető — a 188. oldalon közzétett — passzusból olvasható, hanem — a Színházi Kislexikon *belső címlapján* is. A mutatós kiadványnak ugyanis ő a — *főszerkesztője*! Bizarr, sőt különös, sőt elfogadhatatlan ez a kettősség.

L. A.

Felhívás!

1970. ÁPRILIS 9-ÉN
Újszegeden a Vakok Intézetétől az új partifürdői Bistróig húzódó földkábél

feszültség alá lesz helyezve

Cs. m. Állami Építőipari Vállalat

Kis
nyelvépítő

Nem, dehogy akarom én elvenni a tudós nyelvészek kenyerét, amikor édes anyanyelvünk egyes jelenségeiről szándékozom rövid dolgozatot írni. Miért is akarnám, hiszen úgysem tudnám, egyébként pedig azt hallottam, hogy nem olyan túlságosan zsíros kenyér az... Ennek ellenére nyelvészkedjünk kicsit. Mindannyian tanultuk az iskolában, hogy az élő nyelv állandóan változik. Ez az egyik életjelensége. Új szavak, kifejezések keletkeznek. Ezek formálják — néha deformálják — a magyar nyelvet. Az eddig ismeretlen tárgyak, jelenségek például rendszerint idegen nevükön sorakoznak be szótárunkba. Rendben van, nem is kell hadakozni ellenük. Tökéletesen értjük például ezeket: rádió, televízió, telefon. Sőt: metró! Ma már hivatalos iratokban, táblákon sem igyekszünk erőltetett, egyébként soha nem használt magyar névvel helyettesíteni őket. Az egyetlen kivétel a telefon. Ezt előkelően távbeszélőnek illik írni és mondani. Mégsem hallottam én még soha a legpedánsabb postatiszt-

tól se, hogy ezt mondta volna: jó, rendben van, majd távbeszélék magának, adja meg a távbeszélő készüléke számát! Mindeddig azt hittem, hogy nyelvünk virágoskertjét legszorgalmasabban az ifjúság gazdagítja. Igaz, gyakran csak zöldségekkel, irtani való gyomokkal, amelyekre mi felnöttek hallatlanul bosszúsak vagyunk. Mindaddig, amíg nem értjük őket. Később megismerjük a vadvirágokat, s azt mondjuk: nem is olyan szörnyű. Van benne valami különös zamat, bizonyos kifejező erő. És használni kezdjük magunk is. Józan eszünk tiltakozik persze, hiszen nagyon jól tudjuk, hogy ezek a szavak nem gazdagítják, hanem szegényítik nyelvünket. Más, kifejezőbb, szebb és régebben honos szavakat szorítanak ki az aktív szókincséből. Használjuk mégis. Észrevétlenül befogadva őket. Mint az amerikai magyar az angol szót, aki így rikkant a komájának: „Vigye le a kárját a szomszéd párkingra, mert jön a polis és megpánisolja!” Mondom, mindeddig csupán a fiatalokra gyanakodtam. Vannak azonban nyelvújítók az idősebbek között is. Mint az a néni, akivel a minap a megállóban találkoztam. Valahol találkoztunk egyszer, ennyi elég volt neki, hogy kérdés nélkül is mesélni kezdjen: — Hát, tudja, mindig mondtam én a lányomnak: kutyából nem lesz szalonna. Az a disznó vejem megint bekoronázott! — Ugyan...

— Be az, hallja, de alaposan! Képzeld, mind elitta a nyereséget. Egy fillérig! Két nap múlva jött haza rézszen, és akkor még ő kezdett el zsúrizni... — Mit csinált? — Zsúrizott a gazember! Zsúrizott! Még ő kezdett el zsúrizni... Tanácstalan voltam. A fiatalok beszédét rendszerint értem. Olyan szavakat fejtettem már meg, mint a „bazar”, ami nem boltot jelent, hanem tantárgyat a kereskedelmi-ben. Ezzel a szóval azonban nem tudtam mit kezdeni. Tudommal a vő nem műtörténész, mert akkor nem is kapott volna nyereséget. Cipész a fiú, azaz suszter. Ambár elképzelhető, hogy részegségében nekiallt meózni, s osztályozni kezdte a lakásban fellelhető lábbeliket. Ártatlan szórakozás. Hagyni kellett volna... — És hát mégis... Hogyan zsúrizott? — Eppen ez az! Mert, ha pusztá kézzel, hát csak hagyján, azt szegény uram is megcsinálta olykor. De ez felkapta a székét, azzal verte le a nippeket a kombinált szekrényről, meg a lányomat a rekameről. Nade, most nem ússza meg a bitang, a tróger... Érteni kezdtem az új szót. A vő csetepatét csinált, vagyis zúrzavart, rövidebben szólva: zúrt. Tehát „zúrozott”. Ehhez jön még az öregaszszony televíziós műveltsége, s így alakult ki az új szó. Hát nem egyszerű? Annus József

r
ö
v
i
d
e
n

Kivonultak a hagymásbrigádok

— **Hazaérkezett a Barátságvonat.** Keddre virradó éjjel hazaérkezett a Szovjetunióból az MSZBT központi Barátságvonata, amely a Hazafias Népfrent, a Magyar Nők Országos Tanácsa és az MSZBT háromszáz társadalmi munkatársát vitte el a Szovjetunióba. hazánk felszabadulásának ottani ünnepeire. — **Emeletes házak a falvakban.** Egyre több emeletes ház készül el a szegedi járás falvaiban. Pusztamérenesen is készülődik egy. A tervek szerint kommunális épületek lennének a földszinten, az emeleten pedig nyolclakásos társasház. — **Új földgáz-lelőhely.** A Koprivnica melletti Lésrádon — Jugoszláviában — újabb nagy földgáz-lelőhelyre bukkantak. Szakemberek becslése szerint a lelőhely földgáztartaléka meghaladja a 2 millió köbmétert, s a lelőhely valószínűleg a leggazdagabbak közé sorolható Jugoszláviában.

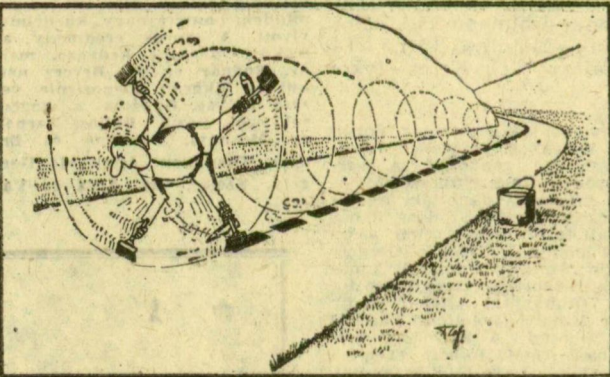
— **Pénzhamisítók.** Háromszázmillió líra hamis bankjegyeket foglalt le hétfőn az olasz rendőrség és a pénzhamisító bandából két embert letartóztatott. A titkos nyomdát nem találták meg. — **Dr. Szigeti József előadása.** Lenin születésének 100. évfordulója alkalmából a TIT városi elnöksége és a Bartók művelődési ház rendezésében április 10-én, pénteken délután 6 órai kezdettel Lenin, a filozófus címmel előadást tart a Bartók Béla művelődési házban dr. Szigeti József akadémikus, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai Intézetének igazgatója. — **Közlemény** (x) Társastánc-tanfolyam indul kezdők és haladók részére április 11-én (szombaton) délután 6 órakor a Juhász Gyula Művelődési Központban. Diákoknak tandíjkezdmény. Jelentkezés a helyszínen. Tanpedagógus: Kertész Éva. — **Vízügyi előadás.** Ma, szerdán délután fél 4 órakor A tálaivizálás vizsgálata címmel előadásokat tart a Magyar Hidrológiai Társaság szegedi csoportjának meghívására a Budapesti Műszaki Egyetem két oktatója, Winter János és Kontur István. Az előadások színhelye az MTESZ Csongrád megyei szerveztének előadóterme (Kossuth Lajos sugárút 8.sz.). — **Újszerű szolgáltatás.** A szatymazi Áfész újszerű szolgáltatást vezetett be. Megszervezte a takarítórészt, amely jelenleg a faluban működik.

Színessé vált a makói táj: kivonultak a földekre a hagymásbrigádok, amelyeknek főleg asszonyok a tagjai. A sok színes fejkendőtől tarkállik a vidék. Amerre a szem ellát, mindenütt százak és százak ültetik a fűszernövényt Makó, Kiszombor, Földeák, Apátfalva, Magyarcsanak és Ambrózfalva határában. A hagymatűzdelés — ahogy a makóiak mondják: „duggatás” — háromhetes késéssel kezdődött meg a kedvezőtlen időjárás miatt. Most is vannak olyan táblák, amelyeken foltokban visszamaradtak a belvizek. Ezeket a néhány száz négyszögölnyi területeket kénytelenek kikertülni és majd később hasznosítani. A hagymásbrigádokra éppen az idővesztés miatt óriási feladat vár. Mintegy hatezer holdon kerül földbe a híres fűszernövény dugványá s egy ember naponta átlagosan százötven-kétszáz négyszögölet tud beültetni. Ez a legnehezebb mezőgazdasági munkák egyike, amit még ma is hagyományosan, kézzel végeznek, de gépesítésére már folynak a kísérletek. — **A Pécsi Porcelángyár** fél évszázados szünet után ismét berendezkedik a különleges technológiával készített, rendkívül szép és tartós porcelán-fajansz díszedények előállítására. A Zsolnav-gyár ezzel a ma is páratlan termékével vált világhírűvé, amikor az 1878-as párizsi világkiállításon aranyérmert nyert. — **A második tiszai vízi-** lépcső százhusz négyzetkilométeres víztűkre, az Alföld mesterséges nagytava, egészen Tiszafüredig terebélyesedik majd. A tervek szerint a tiszai átkelőhelynél, Tiszafüreden üdülő, és víkendtelepet is létesítenek. hétvégi pihenőtanyákkal, kempingtáborokkal, sportszállókkal és üdülőekkel. A községi tanács ötmillió forintot költ a leendő vízparti paradicsom csatornázására, útépitésre és a villamos energia eljuttatására. — **Testőrök halála.** Műszaki hiba miatt hétfőn felfordult az Addisz Abeba-i császári palota közvetlen közelében egy teherautó, amely az uralkodó 79 testőrt vitte az étkezdébe. Hét testőr életét veszítette, 71-en megsebesültek.

Elutazott a szovjet veteráncsoport

Kedden elutazott hazánk-ból az 32 főnyi szovjet veteráncsoport, amelynek tagjai az első gépesített gárdahadosztály kötelékében harcoltak Magyarország felszabadításáért. A szovjet veteránok tíz napot töltöttek hazánkban, felkeresték az egykori harcok helyeit és részt vettek a felszabadulási ünnepeken. — **Külpolitikai előadás a Sajtóházban.** Csütörtökön, április 9-én délután 5 órai kezdettel a Sajtóház Külpolitikai Fórumának keretében Rác Lajos, a Csongrád megyei Hírlap főszerkesztője tart előadást Csehszlovákia 1970 tavaszán címmel. Belépés csak meghívóval. — **Eltemették dr. Hamvas Andrást.** Kalocsán kedden egyházi gyászpompával eltemették dr. Hamvas András nyugalmazott kalocsai érseket. A gyászszertartást dr. Ilias József kalocsai érsekkel együtt dr. Brezanóczy Pál egri érsek, dr. Cserháti József pécsi püspök, dr. Bánk József váci püspök és dr. Winkler József szombathelyi segédpüspök celebrálta. — **Kollégiumi rendezvényt-sorozat.** Tegnap este a József Attila Tudományegyetem Móra Ferenc kollégiumában egyhetes rendezvényt-sorozat kezdődött a kollégium lapjának szerzői estjével. A rendezvények között többek között szerepel még a kollégiumvezetők továbbképzése, találkozások volt kollégistákkal és útibeszámoló a Szovjetunióról.

Artista

Csodaállat

— Adalgisa, óh Adalgisa — sutodga a férj, álmában hanykolódva. A feleség, akit Antóniának hívnak, hallja ezt és felvilágosítást kér Adalgisáról. — Egy ló neve drágám — feleli a férj —, a ló holnap fut, erre a lóra akarok tenni! Másnap, a reg-

geline, csenget a telefón. Antónia asszony felveszi a kagylót, majd átadja a férjének. — Téged keresnek drágám, a lovad!

SZERDA,
1970. ÁPRILIS 8.

DÉLMAGYARORSZÁG 7